

10271
כ"ג

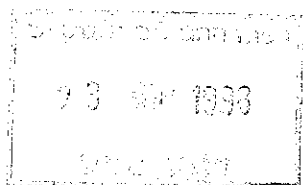
הע 1577/96

בבית הדין להגבלים עסקיים

בתי המשפט

בפני כבוד השופט י. עדיאל
עו"ד ורדה לוסטהויז
ראול טייטלבוים

14/03/1998

בעניין: פז חברת נפט בע"מ

ע"י ב"כ ש. הורוביץ ושות', עו"ד

המבקשת

- נ ג ד -

1. תחנת שירותי רכב ברוממה חיפה בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד ע. אטיאס, עו"ד

2. הממונה על ההגבלים העסקיים

מרחוב דוד המלך 8 ירושלים

3. דור אנרגיה (1988) בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד י. עמיהוד בן-פורת ושות', עו"ד

המשיבים

פסק-דין

1. בפנינו בקשתה של פז חברת נפט בע"מ, למחוק על הסף בקשה לאישור הסדר כובל, שהוגשה

על ידי תחנת שירותי רכב ברוממה חיפה בע"מ.

2. תחנת הדלק, שירותי רכב ברוממה חיפה בע"מ (להלן - "רוממה"), הוקמה בשנת 1967

בעקבות הסכם יזמות שנערך בין פז חברת נפט בע"מ, (להלן - "פז") לבין יעקב פריצקר

בע"מ וסייד את גרוסמן חברה לבנין חיפה בע"מ. על-פי ההסכם, הוחכרו המקרקעין עליהם

יושבת התחנה לפז. מנגד, הוקנתה לתחנה הזכות לשמש כקמעונאי מטעם פז לשווק מוצרי

התדלוק שלה, באמצעות התחנה. על פי ההסכם הוענקה לפז זכות בלעדיות, לפיה התחייבה

התחנה לרכוש את כל מוצרי הדלק הנמכרים על ידה אך ורק מפז, ולא משום חברת דלק

אחרת.

3. במשך שנים התנהלו היחסים בין הצדדים במישרין, עד שבתאריך 28.6.1993 פרסם הממונה על ההגבלים העסקיים (להלן - הממונה) הודעה על פי סעיף 43(א) לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988, על פיה הסכמי הבלעדיות שבין חברות הדלק לתחנות הדלק מהווים הסדרים כובלים. בהמשך, בתאריך 14.12.95 תיקן הממונה את הודעתו על ידי פרסום הודעת עדכון הקובעת כי ההודעה הראשונה, לא תחול על הסדרים מן הסוג של "הסדרי חכירה מקובלים", אשר ההסכם בין רוממה לפז נמנה עמהם. "הסדרי החכירה המקובלים" נבדלים מהסכמי הבלעדיות האחרים שנעשו בין חברות הדלק לתחנות, בכך שבהסכמים אלה הוקנו לחברות הדלק זכויות קנייניות בתחנות עצמן, בדרך כלל זכויות חכירה.

4. בין לבין (ההודעה הראשונה והודעת התיקון), פעלו הצדדים לתיקון ההסדרים שביניהם. הסדרים משופרים אלה, הגם שקבעו תנאים המיטיבים כספית עם התחנה, השאירו בעינם את התנאים אשר בשלהם (בעיקר בשל זכות הבלעדיות שהוקנתה בהם לחברות הדלק), כבר הוכרו בתקופה זו ההסכמים כהסדרים כובלים (על פי ההודעה הראשונה).

לדוגמא, ביום 8.8.93, סיכמו הצדדים ביניהם, כי פז תשקיע בתחנה סכום נוסף, וכן כי "לא יחול כל שינוי במערכת החוזים החתומים בינינו במועד הצעתנו זו, והם ישארו בתוקפם, ככתבם וכלשונם עד תום התקופה הנקובה בהם". הסכם זה נחתם בתאריך 12.10.1993, תוך הבטחת תנאים משופרים לתחנת רוממה, ושימור תנאי ההסדרים הקיימים "ככתבם וכלשונם".

כל זאת נעשה, כאמור, לאחר קביעתו הראשונה של הממונה ולפני הקביעה המתקנת.

5. ביום 27.8.1996 פנתה רוממה באמצעות ב"כ אל פז, והודיעה לה על כוונתה לפנות לבית הדין להגבלים עסקיים על מנת לאשר את ההסדר ביניהן, כדי להימנע "מן הסיכון של

העמדה לדין פלילי". רוממה אף הציעה לפז להצטרף לבקשה, אך הודיעה כי תפנה לבית הדין, גם אם פז לא תצטרף לפנייה.

בתגובה הודיעה פז לרוממה במכתבה מיום 16.9.1996, כי ההסכם בין פז לרוממה יצר זכות קניינית במקרקעי התחנה, ועל כן, על-פי ההודעה המתקנת של הממונה, אינו בגדר הסדר כובל. לאור כך, הודיעה פז, כי היא אינה רואה צורך לנקוט בצעדים המוצעים על ידי רוממה.

בתשובה הודיעה רוממה לפז, על כוונתה לפנות לביה"ד לבדה וזאת משום שלהשקפתה, ההודעה המסייגת של הממונה אינה קובעת שהסדרים מסוג זה, שבין פז לרוממה, אינם הסדרים כובלים, מה גם שהודעת הממונה קבעה במפורש, שהיא אינה מונעת מצד כלשהו להסכם מלהביא את עניינו בפני הפורום המוסמך.

ביום 21.11.96 הגישה רוממה את הבקשה הנוכחית לאישור ההסדר הכובל. בבקשתה מפרטת רוממה את הפרטים הטכניים הנוגעים לעניין, וכן מצרפת מסמכים מהם עולות העובדות שתוארו לעיל, מהות הכבילה, והטעמים המצדיקים את מתן האישור, בהם נדון בהמשך.

6. פז מבקשת, כאמור, למחוק את הבקשה לאישור ההסדר הכובל על הסף מהטעמים שיפורטו בהמשך.

צדדים נוספים להליך הם חברת דור אנרגיה (1988) בע"מ (להלן - "דור אנרגיה"), המתנגדת לבקשה, והממונה על ההגבלים העסקיים.

7. טענתה הראשונה של פז היא, כי רוממה מושתקת מלטעון כי ההסדר שבינה ובין פז מהווה הסדר כובל, וזאת משום שבמשך השנים הציגה בפני פז מצג, לפיו ההתקשרות חוקית, מצג שעקבותיו שינתה פז את מצבה לרעה.

נוסף לכך, טוענת פז, כי בקשת האישור הוגשה מתוך כוונה ותקווה שתידחה וזאת כדי לאפשר לרוממה להשתחרר מהתחייבויותיה החוזיות כלפי פז. לראיה, מציגה פז את בקשת האישור, אשר לדעתה אינה מניחה כל תשתית עובדתית המצדיקה את אישור ההסדר, כפי שהיה מצופה, מצד אשר רוצה באמת ובתמים להביא לאישורו של הסדר כובל. לראיה מצביעה פז על תצהירה של דור אנרגיה, המעיד, לטענתה, על מגעים שקוימו בין רוממה לדור אנרגיה, ואשר מטרתם לסלול את הדרך להתקשרות ביניהן (לאחר שההסכם שבין רוממה לבין פז יבוטל, אם יקבע כי הוא הסדר כובל).

פז מוסיפה וטוענת כי בית הדין איננו רשאי לשעות לבקשה שלא הוגשה על ידי כל הצדדים להסדר, וכאשר חלק מהצדדים מתנגדים לבקשה. טענתה האחרונה של פז נוגעת להיבט המהותי של הסוגיה, והיא, כי ההסכם אינו הסדר כובל כלל ועיקר ועל כן אין בית הדין מוסמך לאשרו.

8. רוממה מצידה, מעלה בראש טענותיה את הפן הציבורי של הבקשה. לדעתה, כפי שנקבע בבג"צ 326/96 יוסף כספי ואח' נגד הממונה על ההגבלים העסקיים ואח', פ"ד נ' (5) 133, הממונה היה צריך להביא את ההסכם בינו לבין חברות הדלק לאישור בית הדין להגבלים עסקיים ומשלא עשה כן, יש למלא את החסר באמצעות דיון פרטני בהסכם הנוכחי.

באשר לטענה האחרונה, נציין כבר כאן, כי מאז הגשת סיכומי הצדדים, אושר הסדר זה על ידי בית הדין (עריס 1,2,3/93 דלק חברת הדלק הישראלית בע"מ ואח' נ' דור אנרגיה (1988) בע"מ, טרם פורסם). אישור זה התייחס אמנם להסדר נפרד ומאוחר יותר שנעשה בין הממונה לבין חברת "דלק", אך גם באותו הסדר נכללה ההוראה הנוגעת לעניינינו, המוציאה את הסדרי החכירה המקובלים מתחולת קביעתו הראשונה של הממונה.

את דלותה של התשתית העובדתית שהוצגה על ידה בתמיכה לבקשתה, מסבירה רוממה בכך, כי זה כל שהיתה יכולה להעמיד באמצעיה הדלים, לאחר שפז נמנעה מלהצטרף

לבקשה, ומה גם שהיא ציפתה כי התשתית העובדתית המלאה הנוגעת לעניין, תוצג ע"י הממונה, אשר בדק את הנושא בצורה יסודית.
 כן דוחה רוממה את טענות חוסר תום הלב והמניעות שהועלו על ידי פז.

9. המתנגדת, דור אנרגיה, מעלה אף היא בתגובתה את האינטרס הציבורי שבדיון זה, ואת הנפקות העשויה להיות נודעת לתוצאותיו על התחרות במשק הדלק.

10. עמדתו של הממונה איננה חד משמעית. הממונה מפנה את בית הדין אל הנימוקים שבהודעותיו הנזכרות לעיל, ומבהיר כי "אין בכוונת הממונה לשוב ולהביע עמדתו בשאלת מעמדו של ההסכם בין חברת פז לבין תחנת רוממה, כאשר הסוגייה מובאת בפניו 'בדלת האחורית', ובהקשרו של הסדר פרטני".

11. הטענה היחידה בה מצאנו כי ראוי לדון בשלב זה, היא הטענה כי למעשה, אין בפנינו בקשה של ממש לאישור הסדר כובל, וכי הבקשה לא הוגשה כדי להביא לאישור ההסכם, אלא כדי לזכות בהצהרה כי ההסכם הוא הסדר כובל, ועל כן אינו חוקי.
 העיון בבקשה מגלה שיש בטענה ממש.

12. על פי סעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988 (להלן - "החוק"):

"המבקש לעשות הסדר כובל יגיש לבית הדין בקשה לאישור ההסדר הכובל". (ההדגשה לא במקור).

על פי תקנות ההגבלים העסקיים (סדרי דין בבית הדין ובערעור), התשמ"ט - 1988, בקשה לאישור הסדר כובל תיערך לפי טופס 1 בתוספת.

על פי טופס זה, יש לפרט בבקשה את שמות הצדדים להסדר, צורתו של ההסדר, המסמכים הנוגעים בדבר, מהות הכבילה ובעיקר חשובה לענייננו הדרישה שבסעיף 8 לטופס, לפיה על

בפני כבוד השופט י. עדיאל
 ער"ד ורדה לוסטהויז
 ראול טייטלבוים

המבקש לאשר את ההסדר, לפרט את "עיקרי הטעמים המצדיקים אישור ההסדר בידי בית הדין".

טעמים אלה, "המצדיקים את אישור ההסדר", הם העומדים בלב הבקשה, ועל יסודם ישקול בית הדין, כהוראת המחוקק (סעיף 10 לחוק), "מה תרומת ההסדר הכובל לעניינים המפורטים להלן (בהמשך הסעיף) והאם התועלת הצפויה לציבור תעלה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לציבור או לחלקים ממנו או למי שאינו צד להסדר".

על-פי תקנה 18 לתקנות: "לבקשה או לתשובה יצורף תצהיר לאימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה או לתשובה, שהמצהיר יכול להוכיח מתוך ידיעתו הוא וכן רשאי הוא להצהיר לפי מיטב אמונתו ובלבד שיציין את הנימוקים לכך".

13. כאמור, על פי סעיף 7 לחוק, בקשה לאישור הסדר כובל תוגש על ידי מי ש"מבקש" לעשות הסדר כובל. מכאן, שעד שנבוא לבחון את הטעמים שביסוד הבקשה, עלינו להיווכח, כתנאי מוקדם לדיון בבקשה, שלפנינו אכן מונחת בקשתו של המבקש, משמע, שה"מבקש" אכן מבקש לאשר את ההסדר הכובל נשוא הבקשה. מכאן גם ברור שהטעמים שביסוד הבקשה, צריך שיהיו טעמים שלדעתו של המבקש, תומכים בבקשה ומצדיקים את אישורה. העיון בבקשה שלפנינו מעלה כי תנאים אלה אינם מתקיימים בה.

14. לבקשתה צירפה המבקשת תצהיר החתום על ידי מר יצחק פריצקר. בתצהירו מפרט מר פריצקר את הפרטים הטכניים כנדרש בחוק. אשר לטעמים המצדיקים את אישור ההסדר הסתפק המצהיר בהצהרה דלקמן:

"עיקרי הטעמים המצדיקים אישור ההסדר בידי בית הדין:

(א) 1..

2..

(ב) ..

(ג) ..

(ד) חברות הדלק, וביניהן פז, מונות מספר טעמים המצדיקים, לדעתן, אישור הסדרי בלעדיות ארוכי טווח וטוענות שתורמים הם

לרווחת הציבור. בין טעמים אלה מונות חברות הדלק גם את הטעמים
 המפורטים מטה:
 (1) קיומו של מותג קבוע בתחנות מעלה את איכות המוצר והשירות;
 (2) קיום מיגוון מוצרים קבוע;
 (3) רמת שירות גבוהה ואחידה בתחנות הקשורות ברשת;
 (4) מכירה בלעדית של מוצרי הרשת בתחנה- מבטיחה שהמפיץ
 ישקיע את מירב מאמציו בקידום מותג הבנזין המסופק על ידי
 החברה עימה הוא קשור;
 (5) רק רשת תחנות תבנה תחנות במקומות נידחים;
 (6) הסדרי בלעדיות הם תנאי הכרחי לתחרות מחירים באיכות
 ובתנאי בטיחות מינימליים.
 (7) רק קיומה של רשת תחנות- שהסדרי בלעדיות הם תנאי לקיומה-
 מבטיחה השקעות אופטימליות המבטיחות שהתחנה לא תזהם את
 סביבתה".

15. משמע, המבקשת אינה מביאה דברים בשמה, אלא היא מתיימרת לבטא את עמדתן של
 חברות הדלק, וזאת חרף העובדה שאלה, או לפחות פז, כלל אינן מבקשות לאשר הסכמים
 אלה, אשר אינם, על-פי השקפתן, הסדרים כובלים.

16. ודוק, הקושי אינו נעוץ בדיני הראיות. על פי התקנות, על התצהיר, כאמור, לכלול פרטים
 "לאימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה או לתשובה, שהמצהיר יכול להוכיחן מתוך
 ידיעתו הוא וכן רשאי הוא להצהיר לפי מיטב אמונתו ובלבד שיציין את הנימוקים לכך".
 מבחינה זו, רשאית היתה המבקשת, אם אין היא יכולה להצהיר על העובדות המשמשות
 יסוד לבקשה מידיעתה האישית, להגיש תצהיר לפי מיטב הידיעה.

אולם תצהיר המבקש חייב, בכל מקרה, גם אם אין הוא יכול לאמת את העובדות הנכללות
 בו לפי ידיעתו האישית, לכלול עובדות המשמשות יסוד לבקשה, ואשר יש בהן, לדעתנו, כדי
 להצדיק את אישור ההסדר הכובל המבוקש. המבקש אינו יכול לכלול בבקשתו נימוקים
 ועובדות שאינם מקובלים עליו. עובדות כאלה אינן בגדר עובדות המשמשות יסוד לבקשה.

בפני כבוד השופט י. עדיאל
 עו"ד ורדה לוסטהויז
 ראול טייטלבוים

17. במקרה זה, המבקשת מקפידה לציין בתצהיר שהוגש מטעמה כי "**חברות הדלק**", וביניהן פז, מונות מספר טעמים המצדיקים, **לדעתן**, את אישור הסכמי בלעדיות ארוכי טווח ו**טוענות** שתורמים הם לציבור. בין טעמים אלה **מונות חברות הדלק** ..... "

משמע, מי שטוען, לפי האמור בבקשה, שיש הצדקה לאשר הסכמים מהסוג הנדון כהסדרים כובלים, אינה המבקשת אלא, כביכול, חברות הדלק. כך גם לגבי הטעמים המצדיקים את אישור הבקשה. גם אלה אינם טעמיה של המבקשת אלא טעמיהן של חברות הדלק אשר, כאמור בבקשה, "לדעתן", ולא לדעתה של המבקשת, יש בהם כדי להצדיק את אישור הבקשה.

18. בקשה כזאת אינה ראויה לדיון, שכן משמעותה היא כי המבקשת כלל אינה חפצה באישור ההסדר, וכי לדעתה אין בנימוקים המפורטים בבקשה כדי להצדיק את אישור ההסדר. על כל פנים, המבקשת אינה מגלה בבקשה את דעתה כי נימוקים אלה מקובלים גם עליה, וברור הדבר כי היא איננה תומכת בנימוקים אלה, אלא מסתייגת מהם.

19. לעניין זה גם פן מעשי. כיצד תוכיח המבקשת טעמים שאינם טעמיה, וכיצד תשכנע את בית הדין כי עליו לאשר את ההסדר שכן "התועלת הצפויה לציבור תעלה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לציבור ...", כאשר לדעתה אין לאשרו וכאשר הנימוקים שבבקשתה אינם נימוקים, אלא נימוקיהם של אחרים?

20. בקשה לאישור הסדר כובל גם אינה הליך של טען ביניים. לשון אחר, המבקש אינו יכול לפנות לבית הדין בבקשה להכריע בשאלה האם מדובר בהסדר כובל בלא שהוא עצמו ינקוט בעניין זה עמדה ובלא שיבקש את אישורו של ההסדר.

21. מסיכומי המבקשת משתמע כי היא בחרה בדרך זו של הגשת בקשה לאישור הסדר כובל כדי "להימנע מעבירה פלילית". כך גם עולה מטעמי הבקשה המפורטים בסעיפים קטנים א-ג לסעיף 8 לבקשה. בא כוחה של המבקשת מקשה בהקשר זה; "מה היה על המשיבה לעשות בסיטואציה מעין זו? האם היה עליה להתעלם לחלוטין מהעניין ולהיות צפויה לסנקציה פלילית או להכשיר ההסדר בדרכים המותרות בחוק?"

22. רצונה של המבקשת להסיר מעצמה אבק של ספק בדבר ביצוע עבירה פלילית, אכן מעורר הערכה, במיוחד כאשר הוא בא לעולם לאחר 25 שנה שבהן נהגה המבקשת על פי ההסכם, ודווקא לאחר שהממונה ראה לתקן את קביעתו ולהוציא הסכמים מסוג זה מתחולתה. אולם, האינטרס המצדיק אישור הסדר כובל הינו אך ורק האינטרס הציבורי, והשיקולים המנחים את בית הדין בבואו לשקול אישור הסדר כובל הם שיקולים שבטובת הציבור בלבד. השיקול של הכשרת ההסדר רק כדי למנוע מהצדדים להסדר מלעבור עבירה פלילית, אין לו דבר עם תכלית החקיקה ועם הטעמים העשויים להצדיק אישורו של הסדר כובל על פי החוק.

23. על רקע האמור לעיל, דומה שאין מנוס מהמסקנה כי, כפי שטוענת פז, מטרתה של המבקשת בבקשה זו אינה להביא לאישור ההסדר הכובל, אלא להשיג הצהרה כי ההסכם נשוא הבקשה הינו הסדר כובל.

24. בהעדר בקשה מפורשת להצהיר על כך שההסכם הינו הסדר כובל אנו פטורים מלדון בעניין זה. אולם, למעלה מהנדרש, נציין כי בקשה למתן פסק דין הצהרתי כזה, אינה בגדר סמכותנו. לבית הדין להגבלים עסקיים סמכות לקבוע כי הסדר הוא הסדר כובל (או שאין הוא הסדר כובל) בשני מקרים:

המקרה האחד הוא זה, שבו מתבקש בית הדין לאשר הסדר כובל על פי סמכותו מכוח סעיפים 9 ו- 10 לחוק. בדונו בבקשה כזו, עשוי בית הדין להיזקק גם לשאלה, האם בפניו הסדר כובל, שאחרת, הוא אינו מוסמך לאשרו. ואולם, קביעה כזאת תעשה על ידי בית הדין

בתי המשפט

בפני כבוד השופט י. עדיאל
עו"ד ורדה לוסטהויז
ראול טייטלבוים

כקביעת אגב, שההכרעה בה נדרשת לצורך מילוי התפקיד הסטוטורי המוטל עליו - לדון
בבקשות לאישור הסדרים כובלים.
המקרה השני הוא, כאשר מוגש בפני בית הדין ערר על קביעת הממונה על ההגבלים
העסקיים על-פי סמכותו מכוח סעיף 43(א)(1) לחוק, כי הסדר מסוים הוא הסדר כובל.
לעניין האחרון יש לציין, כי המחוקק לא הקנה בחוק זכות ערר על סירוב הממונה לעשות
שימוש בסמכותו לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ולקבוע כי הסדר הוא הסדר כובל. אך דומה שזה
מה שמבקשת העותרת לעשות במקרה זה.

25. על יסוד האמור שוכנענו, כי הבקשה אינה מגלה עילה ועל כן אנו מורים על מחיקתה.

המבקשת תישא בהוצאותיה של פז וכן בשכ"ט עורך דינה בסכום של 10,000 ש"ח בצירוף
מ.ע.מ.

ניתן היום, כ"ג באלול תשנ"ח, (14 בספטמבר 1998), בהעדר הצדדים.

המזכירות תמציא העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ראול טייטלבוים

ורדה לוסטהויז, עו"ד

יהונתן עדיאל, שופט

בית המשפט והתביעה בירושלים
סניף בית דין
שהעתק זה ניתן ומצאית המקור
20.8.98
מזכיר ראשון
449,43
מזכיר